

Nieuwsbrief nr. 26

december 2019

Stichting voor Boete & Verzoening

met
Israël en anderen

Secretariaat

Beata Hartendorf-Schaap
Prinsessenkade 22, 2012 MB Haarlem
tel. 023-5317439
e-mail: bhartendorf@filternet.nl

Financiën

Harriët Tamminga-Hebels
Otterveld 16, 8017 MK Zwolle
tel. 038-4660133
e-mail: info@boete-verzoening.nl

www.boete-verzoening.nl

Bankrekening

NL59 INGB 0000 9125 04
St. Boete en Verzoening
Otterveld 16, 8017 MK Zwolle

VOORWOORD

TESJOEVA (INKEER EN OMKEER)

Gerard 't Hooft (natuurkundige en Nobelprijswinnaar) benoemt de dimensie 'tijd' als een van de bouwstenen van de schepping.

G'd heeft die geschapen, opdat de mens terug zou kunnen komen op foute daden die hij begaan heeft. Dat is waar wij de christenheid van Europa toe blijven oproepen: om haar schuld te erkennen en daden te doen, die de terechte gekwetsheden in de harten van nabestaanden van de slachtoffers zou kunnen verminderen.

Als er zelfs een Duitse rechter voor nodig is om het beeld van het Jodenzwijn ('Judensau') verwijderd te krijgen van de kerk te Wittenberg, kun je zeggen dat we nog niet erg ver gevorderd zijn. (Dit beeld is trouwens nog steeds niet verwijderd...)

Vele delen van de christenheid leven nog als Manasse (betekenis van zijn naam: 'Nu kan ik mijn vaders huis vergeten');

- niet bewust van hun roeping om het goede te zoeken voor de familie,
- niet bewust van hun roeping om te bidden voor de vrede van Jeruzalem (komst van het koninkrijk).
- niet bewust dat haar/ zijn wortels in Sion liggen.

We zingen er wel van in Psalm 87, maar wat merkt onze joodse broeder en zuster daar praktisch van?

Fijn dat u ons helpt in onze zoektocht om het hart van de Thora (de verzoening) verder gestalte te geven. Moge Adonai u leiden en creativiteit en vindingrijkheid geven op de weg, waar u geplaast bent.

We krijgen nog tijd....., maar de tijd is kort!.....(Haggai 1:4)

PIET LUIJTEN

WERKWEEK JOODSE BEGRAAFPLAATSEN 2019

De landelijke werkweek op de joodse begraafplaatsen is op verzoek van het NIK gehouden in de provincie Groningen, en wel op de begraafplaatsen in Veendam en Kolham. Er was veel werk te doen en we waren dan ook blij met de ruim 100 medewerkers die hun schouders er onder hebben gezet om beide begraafplaatsen een totaal ander aanzien te geven en dat bij temperaturen van 33- 36 graden!

Van de ongeveer 340 grafzerken zijn de letters weer mooi zwart geverfd. Dat was een hele klus, want een flink aantal stenen moest aan beide kanten gedaan worden! Grafperken en grafhekken zagen er aan het eind van de week weer piekfijn uit.

Het toegangshek van de begraafplaats in Kolham is van een nieuwe verflaag voorzien.

Ondanks de hoge temperaturen zijn de geplande werkzaamheden klaargekomen, waar we als werkgroep heel dankbaar voor zijn.

Bestuursleden van de joodse gemeente kwamen een kijkje nemen en voorzagen de werkers van heerlijke versnaperingen.

Ook de consulente van het NIK kwam regelmatig op bezoek en genoot zichtbaar van zo veel 'vriendelijke' mensen op 'zijn' begraafplaats die zo hard aan het werk waren. Op een gegeven moment zette hij zelfs spontaan een Israëliisch lied in en zong de groep het ene lied na het andere met hem mee. Dat verstevigde nog eens de onderlinge band.

Voor de landelijke groep mensen was de Blauwestadhoeve in Midwolda weer beschikbaar, waar we een prima onderkomen in vonden.

Op maandagavond gaf Piet Luijten een indrukwekkende presentatie van de gebedsreis in Portugal, waar hij samen met Jan den Ouden is geweest (*een verslag hiervan leest u verderop*).over het uiterst pijnlijke verleden van talloze Portugese en Spaanse Joden in de middeleeuwen, die getiranniseerd werden door de christelijke Kerk.

Veel Joden lieten zich uit wanhoop over hun lot uiteindelijk maar dopen, maar daarna werden zij toch niet vertrouwd en bespioneerd. Hun leven werd (vaak onder martelingen) onderzocht door de Inquisitie.

Op dinsdagavond zijn we hartelijk ontvangen in de synagoge van Groningen, waar we de expositie met fotogravures van Jozef Israëls konden bezichtigen. Enthousiaste gidsen gaven er een rondleiding, zowel binnen als buiten de synagoge. We waren diep onder de indruk van hetgeen de Joden is overkomen tijdens WO II en hoe weinig er is overgebleven van het joodse leven in de stad en in de provincie Groningen.

Albert en Brecht Oosting vertelden op woensdagavond van hun werk onder de Holocaust-overlevenden in Israël. Brecht heeft vaak een diepgaand contact met deze mensen. Albert maakt al jaren intensieve studie van met name het Oude Testament en gaf daar een bijbelstudie over.

Enkele reacties van mensen die voor het eerst meededen:

Het was voor mij een feestweek, een geweldige week! Niet alleen wat betreft het werk op de begraafplaats, maar ook de fijne onderlinge gesprekken. Ik voelde me meteen thuis. Het was net één grote familie. Prachtig, te horen van Kees, hoe dit werk allemaal begonnen is.

Het is een fantastische week geweest! Jullie zijn net één grote familie, ook in het geloof. Echt geweldig om met jullie mee te doen!

Het enthousiasme van Annelies was geweldig.

Erg leuk, dat joodse gemeenteleden langs kwamen met wat lekkers. En dat we samen met hen liederen hebben gezongen. Heel fijn!

Je kunt op deze manier iets doen voor het joodse volk. Daar ben ik heel dankbaar voor. Ik heb ook heel mooie gesprekken gehad.

Een tiener: "Echt superleuk! Fantastisch! Hoe je de begraafplaats in de loop van de week ziet opknappen. Superleuk! "

KEES SYBRANDI

PIET VAN 'T HOOG VERLAAT HET BESTUUR

Een nieuwe tijd is voor het bestuur van onze Stichting aangebroken:

Piet van 't Hoog vertrok met slaande trom en zwaaiend vaandel vanwege zijn hoge leeftijd van 91 jaar. De reden voor deze hoge leeftijd was, dat niemand van de andere bestuursleden op zijn vertrek zat te wachten, en hij zelf de laatste tien jaren ook geen zwaarwegende reden kon bedenken om weg te gaan.

In 1987 of '88 zag Piet voor het eerst een aankondiging, dat er in de zomer van dat jaar vrijwilligers werden uitgenodigd om mee te doen op het werk op de Joodse begraafplaatsen. Hij zei meteen: "Welk zinnig mens haalt het in zijn hoofd om in zijn zomervakantie een week te besteden aan werk op een zo lugubere plaats als een kerkhof?"

Maar vrienden zeiden tegen hem: "Ben je een vriend van Israël?" "Jazeker!" "En wil je de Joden dan geen plezier doen?" "Ook!" "En vind je dan niet, dat we veel goed te maken hebben tegenover de Joden?" "Natuurlijk wel!" Toen keek Piet verder op het uitnodigingsplakkaat, en zag daar tot zijn verwondering dat er mensen op stonden met wie hij in het verleden heel fijn had samengewerkt in verband met de Near East Ministry in Voorthuizen. Zo krankzinnig kon dit werk allemaal dan toch niet zijn!

Piet en Leunie gingen op proef een beetje meewerken, maar ze hielpen na enkele dagen al helemaal enthousiast mee met de catering, om al de werkers aan de graven op gezette tijden te voorzien van koffie, thee en frisdranken. In de kortste keren werden ze lid van de Werkgroep, die met de organisatie van het werk belast was. Het duurde 20 jaar voordat ze er zich van konden losmaken. Begrijpelijk, want ze waren de meest gevierde mensen van de hele groep.

Toen dit werk voor hen te zwaar werd, waren ze nog tien jaar als 80-ers van de partij in allerlei werksoorten die minder opvallend waren, maar voor Bestuur en Werkgroep van grote betekenis, bijvoorbeeld omdat onze bestuursvergaderingen altijd ben hen thuis in Epe en later in Wapenveld werden gehouden.

De soep van Leunie werkte erg mee om daar altijd van een heerlijke lunch te kunnen genieten. Met een beetje bloedend hart nemen we afscheid van hen. We wensen hen nog eens tien jaar toe om écht met pensioen te zijn.

KEES SYBRANDI

VERSLAG VAN DE GEBEDSREIS NAAR PORTUGAL

B&V werd dit voorjaar uitgenodigd om deel te nemen aan een gebedsreis in Portugal, waar Piet Luijten en ondergetekende in mei jl. aan hebben deelgenomen. Met deelnemers uit meer dan 12 verschillende nationaliteiten hebben we daar stilgestaan bij de wrede praktijken en gevolgen van de Inquisitie. De geschiedenis van de Anussim (*ook wel crypto-Joden of Maranen genoemd, een verzamelnaam voor Joden die in Spanje, Portugal en Latijns Amerika door christenen zijn vervolgd en onder dwang zijn gedoopt*) heeft daar tot op de dag van vandaag diepe sporen achtergelaten.

De gebedsreis begon met het bijwonen van een conferentie in Castelo de Vide waarin werd stilgestaan bij de geschiedenis van de Portugese Inquisitie. Behalve de pijn over de eeuwenlange vervolgingen, moorden en gedwongen bekeringen, klinken ook de schrijnende woorden: *'Ze hebben onze identiteit gestolen'* nog steeds na. Het tragische lot voor veel Anussim die nu heden ten dage willen terugkeren naar Israël, is dat ze daar niet (altijd) welkom zijn omdat ze hun Joodse wortels niet kunnen aantonen.

De gebedsreisreis voerde langs verschillende steden in Portugal, zoals Belmonte, Tomar, Coïmbra en Lissabon.

Daar zagen we de inkervingen (zie foto) in de deurposten van de Joden die zich (gedwongen) hadden bekeerd tot het christendom en door leden van 'The Holy Office' (de inquisiteurs) werden gecontroleerd of ze er toch niet stiekem Joodse praktijken op na hielden (zoals het vieren

van de Sjabbat). Of we zagen de paal staan (zie foto) - recht voor de kerk! - waar Joden die zich niet wilden

bekeren aan werden vastgebonden en levend verbrand.

Indringend waren ook de vele verhalen over de martelpraktijken en de instrumenten die daarvoor gebruikt werden.

Toch is deze reis niet georganiseerd om ons deze dramatische geschiedenis nog eens flink in te wrijven, maar vooral om ons de gelegenheid te geven om vergeving te vragen en te bidden of Vader deze zware bloedschuld van onze (voor)vaderen wil uitwissen. Het was een reis die tot doel had om tot verzoening en

herstel te komen. Na een oproep tot verootmoediging hebben Piet en ondergetekende dat in diepe bewogenheid en onder tranen mogen doen. Adonai raakte vele harten aan. Het leidde ook tot bijzondere en intieme gesprekken tussen Koreanen, Chinezen, Europeanen, Joden en nog vele andere nationaliteiten. Dat was kostbaar!

"De Anussim hebben het recht om terug te komen. Sion kan nooit compleet zijn als de Anussim niet terug mogen komen Dat zal goed zijn voor de Anussim en voor Israël. Dan doen we hen recht!" Dat was het statement van de Joodse vertegenwoordigers en wij - gelovigen uit de volken - kunnen daar van harte mee instemmen! Deze bijzondere reis eindigde dan ook met de gebeden dat de Anussim vrijgezet zullen worden en genezing zullen ontvangen, zodat ze volgens de beloften de steden in het zuiden van de Negev zullen mogen herbouwen. Vol verlangen zien we uit naar de vervulling van de belofte uit Ezechiël 39: 27-29:

*Wanneer Ik hen uit de volken terugbreng en hen bijeenbreng uit de landen van hun vijanden, zal Ik door hen voor de ogen van veel heidenvolken geheiligd worden. Dan zullen zij weten dat Ik, de HEERE, hun God ben, omdat Ik hen onder de heidenvolken in ballingschap voerde, maar hen ook weer verzamelde in hun land en **niemand** van hen daarginds nog liet achterblijven. Ik zal Mijn aangezicht niet meer voor hen verbergen, wanneer Ik Mijn Geest over het huis van Israël heb uitgestort, spreekt de Heere HEERE.*

Het zijn uw en onze gebeden en proclamaties die daarbij de sleutel mogen vormen en waarbij we Vader eerbiedig mogen herinneren aan deze belofte!

JAN DEN OUDEN

BIJZONDERE DAGEN IN DEN HAAG

Op 25 en 26 juni van dit jaar vonden er in Den Haag (stad van 'vrede en recht') bijzondere gebeurtenissen plaats: een tweedaagse conferentie van het 'Jerusalem Prayer Breakfast' (JPB) in het Kurhaus en een unieke bijeenkomst in de Ridderzaal over het opkomend antisemitisme, georganiseerd door de 'Stichting International Conference for Truth, Justice and Peace' (ICTJP).

Jack van der Tang (van Pillar of Fire en oprichter en directeur van het ICTJP) kreeg enkele jaren geleden de visie om specifiek voor de stad Den Haag in gebed te gaan in relatie met Jeruzalem. "Het is moeilijk uit te leggen, maar God sprak op een specifiek moment tot mij: *jouw stad Den Haag heeft de beloften voor Mijn stad Jeruzalem gestolen.*" De Bijbel is duidelijk dat Jeruzalem de hoofdstad van het Internationaal Recht zal zijn (Jesaja 2) en dat Jeruzalem ook de stad van de Waarheid genoemd zal worden (Zacharia 8: 3), en dat uiteindelijk Gods wet (Thora) en regering vanuit Jeruzalem zullen komen.

Jerusalem Prayer Breakfast

Dit zijn bijeenkomsten van politici, christelijke leiders en leiders uit de Joodse gemeenschap en is in 2017 voor het eerst in Jeruzalem gehouden, op initiatief van het Israelische Parlement (de Knesset.) Sindsdien wordt het JPB in steeds meer steden in de wereld gehouden. De deelnemers die dit jaar op 25 en 26 juni in het Kurhaus bijeen waren (de eerste keer JPB in Nederland), kwamen o.a. uit Nederland, Israël, Australië, Nieuw-Zeeland, West Papua, Zuid Afrika, Verenigde Staten, Zweden, Finland, Engeland, Griekenland, Duitsland, België en Noord-Ierland. Tijdens het eerste gebedsontbijt in het Kurhaus werd gesproken en uiteraard gebeden, voor de vrede en het welzijn van Jeruzalem en Israël (Psalm 122:6-9). Daarna gingen de deelnemers naar de Ridderzaal.

Ridderzaal

Op initiatief van ICTJP had staatssecretaris Paul Blokhuis op 25 juni ca. 400 politici en vertegenwoordigers uit de joodse en uit de christelijke internationale gemeenschap uitgenodigd. De aanleiding van deze bijeenkomst (resultaat van jaren gebed hiervoor) was de bezorgdheid rond het opnieuw opkomend antisemitisme in Nederland, Europa en wereldwijd.

In 1940, nadat het nazi-regime Nederland had bezet, hield nazi-rijkscommissaris Seyss-Inquart in deze Ridderzaal zijn 'inauguratietoespraak'. Daarin zei hij o.a. "Het gebied van Europa concentreert zich op een nieuwe ordening, waarin alle geestelijke afsluitingen zullen worden neergehaald." Hiermee begon de Jodenvervolging.....

Op deze dinsdag in 2019 waren er vele joodse gasten en sprekers, o.a. Opperrabbin Jacobs. Na zijn toespraak, waarin hij uiteengezet had hoe antisemitisme diep in de vezels van de samenleving zit en niet onderschat moet worden, blies rabbijn Jacobs op de sjofar, als teken van 'wees alert, wees wakker!'.

Alle deelnemers moesten via een zij-ingang naar binnen, maar indrukwekkend was dat op een gegeven moment wegens de warmte de grote Koningsdeuren opengezet moesten worden! Die openen normaal alleen voor de koning.... Tweede-Kamerlid Eppo Bruins (CU) verklaarde hier later over: "Dit kon maar één ding betekenen: de Koning der Koningen is naar binnen gekomen!"

Vredespaleis

De deelnemers aan het JPB ging na afloop van de indrukwekkende bijeenkomst in de Ridderzaal naar het Vredespaleis. Wegens 'veiligheidsredenen' werd een paar dagen eerder bericht dat slechts een kleine delegatie naar binnen mocht voor een rondleiding.

Daarop werd de groep, buiten het hek, toegesproken door Jack van der Tang en overhandigde hij een exemplaar van het 'The Hague Statement Of Jurists on the Israel-Palestine Conflict' aan Michele Bachmann, (Amerikaans Republikeins Congreslid en voormalig presidentskandidaat) en aan Andrew Tucker, onder wiens leiding deze Verklaring was opgesteld.

Dit Statement is opgesteld door een internationale groep van 25 juristen die twee jaar geleden, op 28 en 29 juni 2017 bijeenkwamen in het Vredespaleis. Twee dagen lang wisselden zij toen hun kennis uit op het gebied van Internationaal Recht, met betrekking tot het conflict tussen Israël en de Palestijnen. Maar ook in een lange periode erna is er uitgebreid gecommuniceerd over het onderwerp. Een zeer gedegen en krachtige verklaring is hierna opgesteld, in een speciale nieuwe uitvoering gepubliceerd en officieel uitgegeven op 25 juni 2019 bij het Vredespaleis.

Eerstgeboorterecht terug

Op dinsdagavond is een worship-concert gehouden, dat ook toegankelijk was voor niet-deelnemende bezoekers. Zo werd tijdens deze avond officieel

verklaard dat we afstand nemen van de vervangingstheologie en dat we het eerstgeboorterecht, (dat we ons, christenen, toegeëigend hadden) teruggeven aan Israël.

Tijdens de middagen waren er in het Kurhaus vele boeiende spreekbeurten. Vanuit B&V waren Gerrit Jan Loor en ondergetekende en mijn vrouw Jeanie in het Kurhaus aanwezig. Ik heb als een van de sprekers (in het Engels!) over het werk en de motivatie van Boete & Verzoening mogen vertellen.

Mede daardoor wordt dit verzoeningswerk wereldwijd bekend en ontvingen we niet lang daarna de vraag of we een joodse begraafplaats in India zouden kunnen herstellen. Helaas was dat voor onze stichting wegens de grote afstand niet mogelijk...

Uitgebreide verslagen van deze dagen zijn te lezen op de website van Pillar of Fire:

<https://pillaroffire.nl/2019/07/bijeenkomst-in-ridderzaal-25-juni-2019-laat-vanuit-hier-nu-het-zegenen-van-israel-beginnen/>

en

<https://pillaroffire.nl/2019/07/indrukwekkend-jerusalem-prayer-breakfast-in-den-haag/>

PIET LUIJTEN

NIEUWE BESTUURSLEDEN

Jan den Ouden

Mijn naam is Jan den Ouden, 61 jaar en samen met Marian al jaren woonachtig in Harderwijk. We zijn gezegend met drie prachtige kinderen die op hun beurt ook weer gezegend zijn met een lieve partner en kinderen.

We genieten van onze negen kleinkinderen!

Tot vorig jaar ben ik werkzaam geweest als Raad van Bestuur van een organisatie in de ouderenzorg en nu sinds ruim een jaar werkzaam als zelfstandig organisatieadviseur. Daarnaast zet ik mij in voor de Stichting De Oude Synagoge, voor een inloophuis voor thuis- en daklozen, ben ik stadsgids in ons mooie stadje en tevens gids voor de Stichting Joods Erfgoed Harderwijk.

Een van mijn sterkste herinneringen aan mijn lagere schooltijd in Putten was de blijdschap die ik als achtjarige jongen voelde toen ik op het schoolplein hoorde dat Israël de zesdaagse oorlog gewonnen had. De liefde voor Israël had God klaarblijkelijk al vroeg in mijn hart gelegd, want thuis werd er nauwelijks over gesproken. Toch zou het jaren duren voor dat ik mijn eerste reis naar Israël ging maken en mijn liefde opnieuw ontwaakte. Er zouden nog vele reizen volgen! Op een van die reizen ontmoette ik Piet Luijten en zo ben ik eind 2018 met de Stichting Boete & Verzoening in contact gekomen en daar nu sinds kort benoemd tot bestuurslid.

Mijn vrouw en ik gaan regelmatig naar Jeruzalem, waar we samen met andere enthousiaste wachters de beloften van Vader voor Zijn volk proclameren op de muren. Ik vind het een voorrecht om mij nu ook te mogen inzetten voor de Stichting Boete & Verzoening en hoop dat met jullie vele jaren te mogen doen!

Barend Faddegon

Even voorstellen: Barend Faddegon, 74 jaar oud, voormalig docent tuinaanleg en onderhoud en opleidingscoördinator Recreatie en Groenvoorziening. Getrouwd met Alie. Alie en ik hebben een samengesteld gezin met 9 kinderen en ondertussen 17 kleinkinderen en bonuskleinkinderen, variërend in de leeftijd van 21 tot 2 jaar. Deze kinderschaar het verhaal van verzoening en liefde voor Gods volk doorgeven is onze belangrijkste taak.

Tijdens mijn deelname aan de gebedstocht “Market Garden” vertelde Wout Bouman mij over de stichting Boete & Verzoening, waar hij bestuurslid van was. Een jaar later vroeg hij mij of ik adressen wist voor deelnemers aan een werkweek in Twente. Maar ik woonde toen al in Uelsen in Duitsland en had niet zo veel contacten meer met gemeenten in Twente. Ik kon Wout toen niet van dienst zijn. In april 2010 ben ik samen met Alie, mijn vrouw, meegeweest op een studiereis naar Jeruzalem, waar we de joodse Messias Jeshua mochten leren kennen en liefde kregen voor het volk Israël. In 2014 werd ik gevraagd om bestuurslid te worden van Stichting Synagoge Coevorden, waar ik de taak van secretaris op me nam. Door het contact met nabestaanden, bijvoorbeeld tijdens het leggen van Stolpersteine, ging ik me steeds meer realiseren hoe belangrijk het is om de geschiedenis van de joodse inwoners, voor, tijdens en na de oorlog zichtbaar en verstaanbaar te maken. Door het opbouwen van een plaats waar het joodse verhaal wordt verteld en het leggen van Stolpersteine ging ik merken

hoe belangrijk dit is voor de nabestaanden van de omgebrachte joodse mensen uit Coevorden. Tot ver buiten onze grenzen kregen we contact met nabestaanden.

Vanuit de Evangelische Gemeente de Fontein in Coevorden zijn Alie ik lid van de Israël werkgroep en mochten we de afgelopen jaren een aantal kennismakings/ontdekkingsreizen begeleiden naar Israël, wat ook elke keer voor ons zelf weer verdieping geeft.

SPIJKER AAN DE BRUG IN OEKRAÏNE

Als u in het verleden de werkweek meemaakte kent u hem vast wel: Klaas Kwakman. Hij was afgelopen oktober voor de 7^e keer in Oekraïne om voedselpakketten uit te reiken. Maar hij heeft ook 50 Russische exemplaren van 'Een Spijker aan de Brug' kunnen meenemen en uitdelen! Hier staat hij bij een mijnschacht waar in WO II tienduizend Joden werden vermoord en waar hij nu dit vertroostende boekje mocht overhandigen aan een van de joodse aanwezigen.

HERSTELWERKZAAMHEDEN IN ANDERE PLAATSEN

Naast de jaarlijkse werkweek werden ook andere begraafplaatsen hersteld, o.a. in Zevenaar en

Oudenbosch.

